

Hallituksen esitys jätelain muuttamisesta (HE 103/2024 vp)

Ympäristövaliokunta 22.10.2024

Jussi Kauppila, ympäristöministeriö

Pääasiallinen sisältö

1. Rajataan hallitusohjelman mukaisesti kunnan vastuuta yhdyskuntajätehuollossa siten, että kunta vastaisi jatkossa pääasiassa kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvän jätteen jätehuollosta.
2. Säädetään TUKES asetuksen (EU) 2023/1542 (*akkuasetus*) mukaiseksi akkujen ja paristojen markkinavalvontaviranomaiseksi.
 - Laki voimaan 1.1.2025.
 - Siirtymäsäännös: uutta jätehuollon vastuurajausta sovellettaisiin 1.1.2026 alkaen, kuitenkin niin, että jätteen haltija voisi lain voimaantultua (1.1.2025) irtisanoa kunnan jätehuollon päättymään 6 kk:n kuluttua irtisanomisesta.

Tavoitteet (kunnan vastuun rajaaminen)

- Tarkentaa ja selkeyttää kunnan ja jätteen haltijan välistä vastuunjakoa erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikoissa (sote-toimipaikat) ja laitosasumisessa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestämisen osalta.
 - Nykytila: epäselvyys kunnan ja jätteen haltijan välisestä vastuunjaosta koskee etenkin niitä sote-palveluntuottajien toimipaikkoja, joihin sisältyy asumista ja joissa syntyy asumisen jätettä
- Parantaa sote-palveluntuottajien ja laitosasumista järjestävien yksiköiden mahdollisuuksia järjestää omien jätteidensä jätehuolto yhtenä kokonaisuutena.
 - Nykytila: sote-toimipaikassa syntyvän jätteen jätehuollon järjestämisvelvollisuus jakautuu kunnan (asumisessa syntyvä jäte) ja jätteen haltijan (muu kuin asumisessa syntyvä jäte) välillä
- Rajata kunnan vastuuta ja samalla avata yhdyskuntajätehuoltoa nykyistä enemmän jäteyritysten väliselle kilpailulle.
 - Nykytila: kunnan järjestämisvastuulla noin 60 % yhdyskuntajätteestä (joka muodostaa n. 3-4 % kaikesta syntyvästä jätteestä).

Ehdotus: kunnan vastuun rajaaminen

Voimassa oleva 32.1 § 1 kohta

”vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien kotitalouden pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte”

HE ehdotus 32.1 § 1 kohta

”kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvä jäte, mukaan lukien pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte, ei kuitenkaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön toimipaikassa eikä vankilassa, puolustusvoimien majoituskasarmissa, vastaanottokeskuksessa tai muussa vastaavassa laitosasumisessa syntyvä jäte”

Vastuu jätehuollosta siirtyy kunnalta jätteen haltijalle

- Tässä tapauksessa jätteen haltija on yleensä sote-palveluita tuottavat yritys tai hyvinvointialue
 - myös toimitilan vuokranantaja voi olla jätteen haltija, jos vuokrasopimus sisältää jätehuollon järjestämisen; kunnan on sote-voimaanpanolain (616/2021) 22 §:n perusteella vuokrattava sote-tiloja hyvinvointialueelle vuoden 2025 tai 2026 loppuun ja sopimukseen on sisällytettävä jätehuolto
- HUOM! Helsingin kaupunki järjestää edelleen sote-palveluita → kyse on JL 32 § 1 mom. 2 kohdan tarkoittamasta kunnan hallinto- ja palvelutoiminnasta, jonka jätehuollon järjestämisestä vastaa kunta

Vastuurajaus jää osin tulkinnanvaraiseksi

- Täysin selvää ja riidatonta vastuurajausta ei ole mahdollista säätää; lain perusteluissa on esimerkinomaisesti lueteltu erilaisia toimitiloja ja tilanteita.
- Jätteen haltijan vastuulla olisi niiden toimipaikkojen jätehuolto, joissa ammattimainen sote-palveluntuottaja (muu kuin kunta) tarjoaa asumispalvelun lisäksi sote-palveluita ja tarvittaessa muita asumisen oheispalveluita (esimerkiksi iäkkäiden ja vammaisten palveluasuminen, yhteisöllinen asuminen, päihdekuntoutujien laitospalvelut).
- Jos asukas hankkinut asunnon erikseen vapailta markkinoilta, kunta vastaa jätehuollosta, vaikka asukas vastaanottaisi asunnossa sote-palvelua.
- Kiinteistön jätehuollon kokonaisuuden huomioon ottaminen:
 - sote-yrityksen vuokraaman toimitilan jätehuolto kunnan vastuulla, jossa samalla kiinteistöllä muut huoneistot kunnan vastuulla
 - vastaavasti tuetun laitosasumisen yksikössä oleva itsenäistymiseen tähtäävien asuntojen jätehuolto jätteen haltijan vastuulla, vaikka sote-palvelua ei ko. asunnossa tuoteta

JL 32.1 § 3 kohdan tarkentava muutos

Voimassa oleva laki

3) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa;

HE ehdotus

3) liikehuoneistoissa syntyvä jäte, jonka keräämisestä kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa liikehuoneiston haltija ja kiinteistön haltija ovat sopineet;

Lausuntopalaute ristiriitaista

Lausuva taho	Kannattaa vai vastustaa	Perusteet/päähuomiot
Sote-alan yritykset	Pääosin kannattavat	Mahdollistaa ”yhden luukun” jätehuollon
Jätehuoltoyritykset	Kannattavat ja toivovat esitettyä laajempaa kunnan vastuun rajaamista	Markkinan avaaminen parantaa palvelutasoa
Hyvinvointialueet	Pääosin vastustavat	Epävarmuus vastuista hyvinvointialueiden erilaisissa toimitiloissa
Kunnat ja niiden jätelaitokset	Vastustavat	Haittaa jätehuollolle, hallinnollista taakkaa kuntatoimijoille
Viranomaiset (kunnat/ELY)	Osa kannattaa, pääosa vastustaa	Tavoiteltu vastuiden selkeyttäminen ei toteudu

Esityksen vaikutukset ja vaihtoehdot

Päävaikutuksia

- Isossa kuvassa tällä esityksellä ei ole vaikutuksia jätehuoltoon, koska esitys koskee noin 1 % yhdyskuntajätteestä (joka muodostaa noin 3-4 % kaikesta syntyvästä jätteestä).
- Pääosa jätteestä (97 %) syntyy kaivoksissa, valmistavassa teollisuudessa ja rakentamisessa. Jätehuollosta vastaa jätteen haltija JL 28 §:n perusteella.
- Yhdyskuntajätehuollossa
 - vastuunjaon jatkuvat muutokset ylläpitävät epäluottamusta julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä ja vaikeuttavat jätehuollon pitkäjänteistä kehittämistä
 - sekä vaikeuttavat lainsäädännön vaikuttavuuden ja vaikutusten arviointia.

Vaikutusten kohde	Hyödyt	Haitat
Sote-alan yritykset (n. 600 kpl)	Voivat jatkossa hankkia toimipaikan jätehuollon yhtenä kokonaisuutena. Yksinkertaistaa mm. jätehuollon seurantaa.	Osa pienemmistä yrityksistä haluaisi jatkaa kunnan jätehuollon piirissä. Syrjäseuduilla ei välttämättä tarjolla markkinaehtoista jätehuoltopalvelua.
Jätehuoltoyritykset (yhdyskuntajätehuollossa n. 200-300 kpl)	Vähän nykyistä paremmat mahdollisuudet tarjota palveluja suoraan jätteen haltijayrityksille (1 %)	Ei haittoja
Kunnat	Vastuunjaon selkeytyminen	Hallinnollinen taakka jätehuollon irtisanomisilmoituksista vuonna 2025. Vastuun kaventuminen laskee jätemaksutuloja, mutta ei välttämättä kustannuksia.
Kuntien jätelaitokset 35 kpl	Vastuunjaon selkeytyminen	Poistuvat sote-toimipaikat irrotettava kuljetusurakoista. Mahdollinen liikevaihdon lasku
Hyvinvointialueet	Vastuunajon selkeytyminen helpottaa jätehuollon kilpailutuksia	Syrjäseuduilla voi olla vaikea löytää markkinaehtoista jätehuoltopalvelua
Kotitaloudet/kansalaiset	Ei hyötyjä	Mahdollisesti nykyistä heikommat erilliskeräyspalvelut sote-toimipaikan asukkaille. Paineita jätemaksun nostolle.

Tarkastellut vaihtoehdot kunnan vastuun rajaamiselle

1. Kunnan vastuun ja jätteen haltijan vastuun välisen rajan määrittäminen sote-toimipaikassa tarjottavan hoidon tai hoivan määrän perusteella.
 - Ei voida pitää riittävän selkeänä, eikä mahdollistaisi sote-toimipaikoille jätehuollon järjestämistä yhtenä kokonaisuutena.
2. Osittainen valinnanvapaus sote-toimipaikoille esimerkiksi niin, että muut kuin ympärivuorokautisen palveluasumisen toimipaikat jäisivät kunnan vastuulle, mutta ne saisivat halutessaan irtisanoa kunnan jätehuollon ja järjestää sen itse.
 - Epäselvä ja lisää hallinnollista taakkaa merkittävästi suhteessa saavutettavaan joustavuusetuun.

Akkuasetuksen viranomaistehtävät

- TUKESilla jo vastaavia markkinavalvontaviranomaisen tehtäviä
- Tukesin oma arvio tarvittavista uusista resursseista, joita vaiheittain lisääntyvät akkuasetuksen velvoitteiden valvontatehtävät edellyttävät
 - Vuonna 2024: henkilöstökulut 2 htv + kulutusmenot (testaus yms.) 50 t
 - Vuonna 2025: 4 htv + kulutusmenot 200 t
 - Vuonna 2026: 6 htv + kulutusmenot 200 t
- Ei esitetä rahoitusta. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman johdosta tehtävien rahoitustarpeet tulee ratkaista toimintaa tehostamalla.

Kiitos!

jussi.kauppila@gov.fi

+358 295 250 085

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment